

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 15Csp/14/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116887419
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Baranová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2019:8116887419.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Danielou Baranovou v právnej veci : X. A., Z.. XX.X.XXXX, B. M. X, XXX XX X., zastúpený ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Igor Šafranko, so sídlom Sov. hrdinov 163/66, 089 01 Svidník proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s. r. o., so sídlom 811 09 Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35807598, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 531,12 eur s prísl. takto

rozhodol:

I. Žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 531,12 eura s 8 % úrokmi z omeškania ročne od 13.8.2016 do zaplataenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Priznáva žalobcovi vo vzťahu k žalovanému nárok na 100% náhradu trov konania, o ktorej výške bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenou tunajšiemu súdu dňa 15.7.2016 sa žalobca domáhal vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 531,12 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne z dlžnej sumy odo dňa druhého nasledujúceho po dni doručenia žaloby žalovanému do zaplataenia dlžnej sumy v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a aby určil, že zmluvná podmienka v Zmluve o úvere č. 8201723 z 23.4.2008 uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru - bod 13 o tej časti poplatku, ktorej zodpovedajú 2/3, zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou je neprijateľná, pričom svoj návrh odôvodnil tým, že „uzatvoril spotrebiteľskú Zmluvu o úvere č. 8201723 dňa 23.4.2008 na sumu vo výške pôvodne 20.000,- Sk (663,88 eur), za poplatok vo výške pôvodne 16.000,- Sk (531,10 eur) s tým, že celkovú čiastku vo výške pôvodne 36.000,- Sk (1.194,98 eur) zaplatí žalovanému v 10 splátkach po 3.600,- Sk (119,50 eur). Poplatok z predmetného úveru predstavuje 80 % navýšenie. Žalobca žalovanému za predmetný úver doposiaľ zaplatil 1.195,- eur. Poplatok vo výške 531,10 eur je z 2/3 tvorený nákladmi na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou (č.l. 13 VOP). Žalovaný však neposkytol reálne plnenie za takýto poplatok, poplatok nebol individuálne dojednaný a svojou výškou na jednej strane, absenciou zodpovedajúcou protiplnením na strane druhej, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takýto poplatok predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 1 OZ. Tiež nie je vôbec jasné, prečo žalovaný požaduje vyšší poplatok od dlžníka, ktorému poskytuje vyšší úver, ako od dlžníka, ktorému poskytuje nižší úver. Ďalej žalobca poukázal na ust. § 53a OZ o povinnosti dodávateľa zdržať sa používania zmluvnej podmienky, ktorú súd v akomkoľvek súdnom konaní označil za neprijateľnú, alebo neprijateľnosť zmluvnej podmienky z rozhodnutia vyplýva. Neprijateľná podmienka vychádza z predpokladu, že ide o zmluvnú podmienku, ktorá napriek požiadavke dobrej viery spôsobuje materiálnu disproporciu ku škode spotrebiteľa. Poukázal ohľadom samotnej zmluvy na to, že predmetná Zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 4 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, platnom v čase uzavretia zmluvy. Konkrétne absentuje konečná splatnosť spotrebiteľského

úveru (§ 4 ods. 2 písm. g/), ročná úroková sadzbu (§4 ods. 2 písm. h/), výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov (§ 4 ods. 2 písm. i/), RPMN (§ 4 ods. 2 písm. j/), priemerná hodnota RPMN (§ 4 ods. 2 písm. k/). Pokiaľ Zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahovala náležitosti podľa písm. a/, b/, d/ až j/, k/ a l/, poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Zároveň v ust. § 4 ods. 4 ZoSÚ od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v Zmluve o spotrebiteľskom úvere. Nakoľko sa žalovaný na úkor žalobcu bezdôvodne obohatil vo výške rozdielu medzi platbami žalobcu 1.195,- eur a výškou úveru 663,88 eur, žiada žalobca o vydanie sumy 531,12 eur, ktorá je bezdôvodným obohatením žalovaného. O bezdôvodnom obohatení žalovaného na úkor žalobcu sa tento dozvedel 6.7.2016, kedy bol informovaný o tom, že Zmluva nemá požadované náležitosti a je úžerná. Vo vzťahu k objektívnej premičacej dobe, súdy opakovane posúdili konanie dodávateľov porušujúcich spotrebiteľské právo ako úmyselné, vedúce k bezdôvodnému obohateniu, čo má za následok 10-ročnú objektívnu premičaciu dobu. Príkladmo poukázal na rozsudky Krajského súdu v Prešove sp.zn. 21Co/72/2014, 3Co/89/2012 a pod.“.

2. Žalovaný v písomnom stanovisku doručenom súdu 15.8.2016 uviedol, že nárok žalobcu je premičaný, čím je daná zjavná nedôvodnosť žaloby a žalovaný s poukázaním na uplatnený nárok bezdôvodného obohatenia vzniesol námietku premičania. Žalovaný sa na úkor žalobcu ničím neobohatil a akýkoľvek nárok sa premičal v objektívnej i subjektívnej premičacej lehote v celom rozsahu dňa 19.12.2011. Nestotožnil sa s tým, že obvyklá výška úrokov nebankových subjektov by mala byť odvodzovaná od výšky úroku požadovaného bankami.

3. Rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 16.3.2017 č.k. 15Csp/14/2016-36 bolo rozhodnuté, že súd „Žalobu v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 531,12 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne splatným odo dňa nasledujúceho po dni doručenia žaloby žalovanému zamietá, II. určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o úvere č. 8201723 z 23.4.2008, uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru - bod 13) o tej časti poplatku, ktorej zodpovedajú dve tretiny, zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, je neprijateľná, pričom súd poukázal na to, že pre vydanie bezdôvodného obohatenia platí kombinovaná premičacia lehota subjektívna dvojiročná a objektívna trojiročná. V prípade úmyselného bezdôvodného obohatenia platí objektívna desaťročná premičacia lehota. Objektívna premičacia doba je určená nezávisle na subjektívnych dôvodoch dotknutých osôb a vždy začína plynúť odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo. V danom prípade k bezdôvodnému obohateniu došlo potom, ako žalobca vyplatil žalovanému úver, teda 23.4.2008. Platí, že subjektívna premičacia doba sa musí zmestiť do objektívnej premičacej doby a v danom prípade by subjektívna premičacia doba uplynula 23.4.2010, objektívna premičacia doba 23.4.2011 a objektívna desaťročná premičacia doba 23.4.2018. V danom prípade by bola zachovaná len premičacia doba za predpokladu, že zo strany žalovaného išlo o úmyselné bezdôvodné obohatenie sa. Pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení sa, musí byť nespochybniteľným spôsobom preukázaný úmysel, a to či už priamy alebo nepriamy smerovaný k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a musí existovať v čase získania bezdôvodného obohatenia. Nepostačuje, ak bolo bezdôvodné obohatenie získané neúmyselne a následne by si ho príjemca úmyselne ponechal. Úmysel (v zmysle ust. § 15 Tr. zák.) sa rozlišuje priamy alebo nepriamy, pričom o priamy úmysel ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil vedel, že svojim konaním získa bezdôvodné obohatenie a súčasne, že ho získať chcel (prítomnosť vedomostnej i vôľovej zložky). O nepriamy úmysel ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného obohatil vedel, že svojim konaním môže získať bezdôvodné obohatenie a pre prípad že sa tak stane, bol s týmto uzrozumený. Takéto úmyselné konanie musí byť posudzované na každom jednotlivom, konkrétnom prípade s poukázaním na okolnosti uzavretia konkrétnej úverovej zmluvy. Zmluva o úvere uzavretá medzi sporovými stranami bola uzavretá v súlade s ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ktorý pre platnosť Zmluvy o úvere vyžadoval záväzok veriteľa, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky v určitej sume a záväzok dlžníka poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky. Je nesporný záujem veriteľa získať odplatu, čo však nedokazuje úmysel získať bezdôvodné obohatenie. Pokiaľ sa žalovanému vyčíta, že ako subjekt podnikajúci v oblasti poskytovania úverov nebankovým spôsobom mal mať vedomosť o tom akým právnym predpisom je potrebné sa riadiť, mal tento poznať a mal ho dodržiavať, tak v tomto prípade aj žalobca mal poznať zákony (fikcia - neznalosť práva neospravedlňuje) a mohol vedieť, že úver nie je výhodný a neplatí splátky v správnej výške. Je nesporne pravdivým fakt, že

nároky z bezdôvodného obohatenia nie sú spotrebiteľským vzťahom, a preto sa nežiada prístup súdu zohľadňujúci záujem slabšej strany, ale je potrebné zachovávať rovnosť strán. Súd preto neakceptoval tvrdenie žalobcu, že sa o bezdôvodnom obohatení žalovaného dozvedel až v novembri 2016, pretože toto tvrdenie nemá žiaden vplyv na plynutie premlčacej lehoty. Začiatok plynutia subjektívnej lehoty nezávisí od správania žalobcu ako dotknutej osoby, ani od udelenia plnej moci advokáta, pre plynutie premlčacej doby sú rozhodujúce skutočnosti nezávislé od vôle subjektov. O zákonných nedostatkoch spotrebiteľskej zmluvy sa žalobca mohol dozvedieť z platnej právnej úpravy a takto hájiť svoje práva. Súd je toho názoru, že v čase uzavretia zmluvy nemohol žalovaný predpokladať vývoj rozhodovacej činnosti súdov SR vychádzajúcej z bohatej legislatívnej činnosti v záujme ochrany práv spotrebiteľov. V neposlednom rade doposiaľ je táto rozhodovacia činnosť veľmi rozmanitá. Nezriedka si súdne rozhodnutia súdov v rámci Slovenskej republiky a to tak súdov prvej inštancie, ako aj odvolacích súdov vzájomne dokonca odporujú. (napr. rozsudok Krajského súdu Prešov sp.zn. 2Co/9/2012 Posudzujúci úmyselné bezdôvodné obohatenie totožného žalovaného z dôvodu, „že ako nebankový subjekt mal dlhodobo v predmete činnosti poskytovať úverov a jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov“ a napr. rozsudok KS Banská Bystrica 14Co/530/2015, 14Co/637/2015, 16Co/746/2015 obsahujúci zdôvodnenie, z ktorého vychádza aj súd v tomto konaní. „Na preukázanie úmyslu získať bezdôvodné obohatenie nestačia všeobecné tvrdenia o zaužívanej praxi žalovaného resp. vedomosť o tom, že viaceré nároky uplatnené voči spotrebiteľom boli v dôsledku súdnej kontroly vyhlásené za neplatné, prípade úvery poskytnuté žalovaným pre spotrebiteľov sú považované za bezúročné a bez poplatkov z dôvodu absencie obligatórnych náležitostí zmluvy. Pre možnosť súdu konštatovať vedomostnú zložku úmyslu žalovaného by bolo nutné v každom konkrétnom prípade s poukázaním na okolnosti uzatvorenej úverovej zmluvy preukázať, že žalovaný skutočne vedel alebo aspoň bol uzrozumený s tým, že sa na úkor dlžníka bezdôvodne obohacuje.“) Súd sa stotožnil s námietkou žalovaného, že nárok je premlčaný uplynutím tak subjektívnej, ako aj objektívnej premlčacej lehoty, aplikujúc premlčanie podľa Občianskeho zákonníka a žalobu v tejto časti zamietol pre nepreukázanie úmyslu žalovaného bezdôvodne sa obohatiť.

4. V dôsledku podaného odvolania oboch sporných strán Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 29.11.2018 č.k. 20Co/135/2017-215 rozhodol tak, že potvrdil rozsudok vo výroku II a v prevyšujúcej časti rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je potrebné sa ohľadom premlčania a aplikácie premlčacích lehôt vypoariadať s úzerníckym úrokom dohodnutým v zmluve., „ odvolací súd zásadne nemôže súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie, že už v čase, kedy došlo k plneniu nad rámec poskytnutej čiastky, žalobcovi začala plynúť premlčacia doba (arg. slovo „došlo“ ako relevantné no pri objektívnej premlčacej dobe; § 107 ods.2 OZ). Názor, že žalobcovi začala plynúť subjektívna doba dňom, keď zaplatená čiastka presiahla čiastku poskytnutú žalobcovi, je problematický aj z dôvodu, že subjektívna doba by tak začala plynúť skôr, ako vôbec k obohateniu o úroky došlo. Žalobca plánil podľa rozpisu v splátkach istinu a úroky (nie najprv istinu a po jej splatení úroky). K obave, že žalovaný by nemal proti žalobcovi „žiadnu obranu“ prichodí poznamenať, že žalovaný zinkasoval takmer 90%-nú odplatu, a objektívna premlčacia doba nie je závislá na poznatkoch žalobcu. Zdá sa, že viaceré súdy posudzujú začiatok subjektívnej premlčacej doby už od času, kedy spotrebiteľ plní s odôvodnením, že má poznať právo, a preto už v tom čase sa spotrebiteľ dozvedá o bezdôvodnom obohatení. Odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje. Každý je povinný poznať právo, no nikomu nemožno nanútiť povinnosť, aby to právo vedel aj správne aplikovať. Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Právny poriadok slova „vedieť mal a mohol“ pritom obsahuje v iných prípadoch, no na účely začiatku premlčacej doby ich nestanovil. Existuje preto obava, že nedôsledným výkladom zákonného termínu „ dozvie“ sa, potiera rozdiel medzi objektívnou a subjektívnou dobou. Najzávažnejšie negatívne následky by nastali v prípade rozumovo menej vyspelých osôb, ktorým by sa nanútila povinnosť poznať aplikáciu práva bez ohľadu na úroveň ich mysle. (OGH 3Ob592/77 „Na slabomyslenosť podľa § 879 Abs 2 Z 4 ABGB je potrebný menší stupeň slabosti mysle ako taký, ktorý má za následok nesvojprávnosť“). Inými slovami povedané, nemožno prikázať všetkým bez rozdielu úrovne mysle byť „advokátom“, aj keď ani u advokátov nemožno vylúčiť, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedia až s odstupom času po vykonaní plnenia. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila.

Ako vyplýva z početných rozhodnutí súdov, pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia.

V doterajšom konaní sa súd nevyrovnal s inými právoplatnými súdnymi rozhodnutiami v obdobných spoločenských vzťahoch ako je prejednávaná vec a konanie viedol v zásadnom odklone od správneho právneho posúdenia veci s dopadom na procesné strany a ich právo na spravodlivý proces. To bol aj dôvod pre zrušenie rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. b /CSP).

Úlohou súdu prvej inštancie bude:

- priznať princípu ochrany slabšej zmluvnej strany právnu silu ústavného princípu (Ústavní súd pripomína, že v jeho judikatúre již byla ochrana slabší smluvní strany shledána principem ústavněprávního významu, jímž se orgány veřejné moci mají v aplikační praxi povinnost řídit. Tento princip je obzvláště akcentován v oblasti právních vztahů specifického charakteru, jako jsou spotřebitelské smlouvy, vztahy vyplývající z pracovního, směnečného či nájemního práva, apod. [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011 (N 187/63 SbNU 171), usnesení sp. zn. III. ÚS 3436/12 ze dne 19. 3. 2013, dále např. nálezy sp. zn. I. ÚS 3512/11 ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. III. ÚS 562/12 ze dne 24. 10. 2013 a sp. zn. II. ÚS 1774/14 ze dne 9. 12. 2014 (N 221/75 SbNU 485)]. Cílem je nahradit formální rovnost smluvních stran rovností materiální. Od vstupu České republiky do Evropské unie se zásada účinné ochrany spotřebitele promítá do českého právního řádu také prostřednictvím evropského práva, v němž jsou jejím právním základem ustanovení Smlouvy o fungování Evropské unie a článek 38 Listiny základních práv Evropské unie, prováděné celou řadou směrnic.
- považovať poplatok takmer 90 % za úžerné plnenie, odporujúce dobrým mravom,
- zaoberať sa nepriamym úmyslom žalovaného nadobudnúť od žalobcu predmetnú úžernú odplatu (vedel, že dojednáva spoločensky neprijateľnú odplatu a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým uzrozumený) aj vo svetle rozhodnutí súdov k neprímeranosti úrokov/odplaty, a teda vytvoriť najmä pre žalovaného priestor na procesnú obranu,
- umožniť stranám procesné práva v súvislosti s novým názorom na začiatok premlčacej doby, dať žalobcovi priestor uviesť a preukázať, kedy sa o bezdôvodnom obohatení skutočne dozvedel, novo posúdiť subjektívnu premlčaciu dobu od momentu, kedy sa žalobca dozvedel o relevantných skutkových okolnostiach pre podanie žaloby, a teda o skutku nie zo zmluvy, ale o skutku z porušenia práva, a teda o všetkých skutkových zložkách bezdôvodného obohatenia (neprijateľnosť klauzuly o úrokoch, výšku do úvahy prichádzajúceho bezdôvodného obohatenia a príčinnú súvislosť) tak, aby mohol podať žalobu (napr. rozsudok NS SSR sp. zn. Cpj 37/98 - R 1/1979, NS ČR sp. zn. 33Odo306/2005, NS ČR sp. zn. 25Cdo 3306/2007, mutatis mutandis NS ČR sp. zn. 33Cdo 83/2004). Teda nielen o pochybnostiach o tom, čo žalobca tušil, ale o skutočnej, nie predpokladanej vedomosti o skutku z porušenia práva. Bude dôležitý výsluch žalobcu na tvrdenie o čase, kedy sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia dozvedel“.

6. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu, oboznámením listinných dôkazov: zmluva o úvere z 23.6.2008, Všeobecné podmienky poskytovania úveru, splátkový kalendár, rozhodnutia súdov, vyjadrenie žalovaného z 19.8.2016, zápisnica o pojednávaní zo dňa 14.2.2017, prvoinštančný rozsudok zo dňa 16.3.2017, druhoinsťančný rozsudok zo dňa 29.11.2018 a zistil tento skutkový stav:

7. Žalovaný v postavení veriteľa a žalobca v postavení dlžníka uzavreli Zmluvu o úvere č. 8201723 dňa 23.4.2008 na poskytnutie úveru vo výške 20.000,- Sk za poplatok vo výške 16.000,- Sk s tým, že celkovú čiastku vo výške 36.000,- Sk mal žalobca uhradiť žalovanému v 10 splátkach po 3.600,- Sk.

8. Z prehľadu splátok a pokút vyplýva, že žalobca uhradil úver v sume 1.195,- Eur. Posledná žalobcom uhradená splátka je z 19.12.2008.

9. Žalobca pri výsluchu uviedol, že „ pracuje ako údržbár na vysokej škole, má skončené stredné vzdelanie technického zamerania. V roku 2008 mal príjem okolo 14.000,- Sk, manželka pracovala ako vrátnička na tej istej vysokej škole s príjmom okolo 10.000,- Sk. Žili v tom čase s nimi dvaja maloletí synovia, ktorí obaja študovali. Predmetný úver bral pre osobnú spotrebu, potom následne bral ešte jeden úver. Bližšie okolnosti ohľadom tohto úveru si nepamätá. Pani, ktorá s ním tento úver uzatvárala,

predtým nepoznal. Jediné čo mu bolo vysvetlené, bolo, aká má byť výška splátky. Zobral viacero úverov, toho času vedie súdny spor aj s PROFI CREDITOM aj s EOS KSI Slovensko ohľadom úverov, ktoré uzatváral v tom čase. Veci samotnej nerozumel a nerozumie ani v súčasnosti, aké konkrétne okolnosti alebo náležitosti mala zmluva obsahovať. Niekedy v máji 2016 sa dozvedel o možnosti, resp. o tom, že nebankové subjekty uzatvárali so spotrebiteľmi zmluvy, kde na základe týchto zmlúv títo preplácali tieto úvery, preto sa telefonicky skontaktoval so združením, kde aj potom vysvetlil okolnosti zmlúv o úvere, ktoré pouzaváral a následne na to mu poradili podať žalobu a túto aj podal.“

10. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd právne uzatvára:

11. Predmetom konania sú nároky žalobcu vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy, preto je potrebné na uvedenú právnu vec aplikovať príslušné ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy t.j. 25.2.2013 (ZoSÚ), ako aj ustanovenia §§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (OZ) poskytujúce ochranu spotrebiteľovi pri uzavretí spotrebiteľských zmlúv, pričom súd poukazuje na to, že podľa Občianskeho zákonníka súd posudzuje všetky nároky vyplývajúce z uzavretej zmluvy, aj keď sa jedná o zmluvu o úvere, ktorá je upravená ako základný zmluvný typ v Obchodnom zákonníku.

12. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

13. Podľa ustálenej praxe súdov / napr. uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011 č.k. IV.ÚS 55/2011-19, rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26.apríla 2012, sp.zn. 5Cdo 26/2011/ dobrými mravmi sú pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku. Je pravidlom, že súlad obsahu právneho úkonu s dobrými mravmi musí byť posudzovaný vždy, bez ohľadu na to, či bol prípadne výsledkom slobodného dojednania medzi účastníkmi zmluvy., pričom v spotrebiteľskej zmluve vždy je spotrebiteľ považovaný za slabšiu stranu. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek.

14. Súd poukazuje v tejto súvislosti aj na rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 23.6.2016 č.k. 17Co/107/2016, podľa ktorého „úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú súdnej kontrole vo svetle princípu dobrých mravov (§ 39 Občianskeho zákonníka). Doterajšia judikatúra súdov nespochybnila, že neprimerané úroky sú v rozpore s pravidlami správania sa, ktoré sú v spoločnosti v prevažnej miere uznávané a predstavujú základný hodnotový poriadok. Cena plnenia tak teda nie je vyňatá zo súdnej kontroly, pokiaľ ide o rozsah jej primeranosti a ani kontroly podľa generálnej klauzuly (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Neprimeranou a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu sa vzhľadom najvyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však viac ako o 100% oproti priemeru bánk. Výška zmluvných úrokov, pokiaľ tieto úroky prevýšia priemer úrokov na trhu pri porovnateľnom úvere o viac ako 100 % je neprijateľná a odporuje dobrým mravom.

Odvolačný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1M Cdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009, podľa ktorého: „Hoci maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je žiadnym právnym predpisom limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán, nie je neobmedzená. Dohoda o výške úrokov totiž musí byť v súlade s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/>>, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom. Právny úkon postihnutý takouto vadou je absolútne neplatný. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy.“ Ak dodávateľ predformuluje v spotrebiteľskej zmluve klauzuly, ktoré sú v rozpore s ustanovením § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/>>, tak sa dostáva do rozporu so zákonom a takéto klauzuly sú neplatné (§ 39, § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/>>).

15. Pokiaľ ide o možnosť moderácie výšky úrokov, odvolací súd v tomto smere poukazuje na článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“). Z uvedeného článku vyplýva, že vnútroštátne súdy sú povinné iba neuplatniť nekalú podmienku, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôžu však zmeniť jej obsah. Pokiaľ by vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takýchto zmluvách, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice. Táto možnosť by totiž mohla prispieť k odstráneniu odstrašujúceho účinku pre predajcov alebo dodávateľov spočívajúceho v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia, keďže predajcovia alebo dodávatelia by sa totiž mohli pokúšať dotknuté podmienky používať, pretože by vedeli, že aj keby bolo rozhodnuté o ich neplatnosti, mohol by vnútroštátny súd zmeniť zmluvu v potrebnom rozsahu, a tak by ich záujmy ostali zabezpečené. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 <<http://merit.slv.cz/1smernice93/13>> nemožno chápať tak, že vnútroštátnemu súdu v prípade, že zistí existenciu nekalej podmienky v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, umožňuje zmeniť obsah uvedenej podmienky namiesto toho, aby ju voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnil (rozsudok Súdného dvora EÚ C-618/10 Banco Espanol de Crédito SA proti Joaquínovi Calderónovi Caminovi, bod 65, 69, 71)“.

16. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 106/2014 Z.z., ktorým sa dopĺňa OZ, a to k bodu 1 k novému ustanoveniu § 39a účinnému od 1.6.2014, prijatie zakotvenia následkov civilnoprávnej úžery bolo potrebné, lebo „zmena § 53 ods. 6 OZ v roku 2010 vykonaná zákonom č. 129/2010 Z. z. sa nielenže minula účinku, ale skôr podporila aktivity a agresívne praktiky na finančnom trhu spejúce k tomu, že absentuje akékoľvek zákonné obmedzenie odplaty, ktorú možno požadovať pri úveroch a pôžičkách poskytovaných spotrebiteľom.

Za tohto stavu treba doplniť, že v slovenskom právnom poriadku doposiaľ absentovala akákoľvek právna úprava civilnoprávnej úžery. Z tohto dôvodu sa zavádza komplexná definícia inštitútu civilnoprávnej úžery, ktorá vychádza z nižšie vysvetľovaného historického vývoja tohto inštitútu, reflektuje aj znaky trestnoprávnej úžery, podstatným spôsobom však rozširuje predovšetkým subjektívne znaky definičného rozsahu úžery. Tak ako v tradičných civilných kódexoch, úžera pozostáva z

- objektívneho znaku, ktorým je konanie smerujúce k získaniu plnenia v hrubom nepomere k poskytnutému plneniu;
- subjektívnych znakov, splnenie ktoréhokoľvek z nich pri súbehu so splnením objektívneho znaku voviedie k naplneniu a uplatneniu definičného znaku inštitútu úžery, a tým k zneplatneniu celej zmluvy. Z pohľadu subjektívnych znakov, definícia úžery rozoznáva:

1. tieseň - mimoriadne ťaživá situácia poškodeného (alebo inej osoby, ktorej tieseň pociťuje poškodený ako tieseň vlastnú), vyvolaná určitou, hoc len prechodnou naliehavou potrebou, ktorej uspokojenie nie je v možnostiach poškodeného. Spravidla pôjde o hospodárske ťažkosti, splatnosť dlhu, ktorého nesplatenie môže vážne ohroziť spoločenské postavenie poškodeného. Môže ísť taktiež aj o iné ťažkosti, napr. záujem zachovať vlastníctvo bytu na vyriešenie neľahkej sociálnej situácie. V tiesni môže poškodený konať aj vtedy, ak má dostatočné prostriedky na jej odstránenie, avšak ich nemá k dispozícii okamžite (strata alebo odcudzenie dokladov a potrebnej hotovosti ďaleko od domova pod.). Pomer závislosti sám osebe ešte neznamená stav tiesne u závislej osoby, závislosť však môže okrem ďalších okolností spolupôsobiť pri vzniku stavu tiesne.

2. neskúsenosť - spočíva napr. v nedostatočnej znalosti cien, nákupných možností spravidla v spojení s dôverčivosťou. Ide teda predovšetkým o neskúsenosť pri vybavovaní majetkových záležitostí. To môže vyplývať z neskúsenosti v širšom zmysle, resp. z neskúsenosti v určitej oblasti ľudskej činnosti, ktorá má dopad na majetkovú sféru človeka. Neskúsenosť môže byť sprievodným javom nízkého veku najmä u nepľnoletých.

3. rozumovú vyspelosť - neschopnosť poškodeného rozpoznať hodnotu svojho plnenia alebo sľubu k hodnote vzájomného plnenia páchatela; príčinou môže byť slabomyseľnosť, strata intelektových schopností i iné poruchy psychiky v dôsledku duševnej poruchy alebo choroby, prípadne oneskoreného vývoja, prejavujúci sa hlavne v neschopnosti logického uvažovania a myslenia.

4. rozrušenie - stav prudkého pohnutia mysle vyvolaný určitou bezprostredne predchádzajúcou udalosťou, ktorá obzvlášť intenzívne zasiahla citovú zložku duševného života poškodeného do tej miery, že v tomto stave nebol schopný uvážiť, či hodnota jeho plnenia alebo sľubu plnenia zodpovedá hodnote plnenia páchatel' voči nemu.

5. dôverčivosť - predstavuje stav a konanie spotrebiteľa, ktorý ako tzv. slabšia zmluvná strana nedisponuje takou mierou obozretnosti, ktorá by mu zaručila ochranu jeho práva pri ekonomickej nadvláde dodávateľa. Spotrebiteľ je tak náchylný uveriť všetkým prezentovaným skutočnostiam, keďže objektívne nemá dispozíciu na kvalifikované posúdenie dodávateľom poskytovaných skutočností.

6. ľahkomyselnosť - sa vždy spája s ďalšími znakmi ťžery, pričom sa prejavuje tak, že spotrebiteľ titulom zníženej miery vnímania alebo rozumovej vyspelosti neprisudzuje svojmu konaniu také následky, aké by mu v skutočnosti mali byť prisúdené. Uvedený znak možno vyjadriť aj tak, že spotrebiteľ svoje konanie berie na „ľahkú mieru“, napríklad nie je pre neho problém zobrať 10 úverov po sebe. K takto vymedzenej ľahkomyselnosti spravidla pristupuje aj nadvláda dodávateľa, ktorý napríklad zanedbaním skúmania bonity alebo zneužitím svojho silnejšieho postavenia profituje na úkor ľahkomyselnosti slabšieho.

7. finančnú závislosť alebo neschopnosť plniť záväzky druhej strany - uvedené znaky poukazujú na opakujúce sa vzťahy spotrebiteľa s dodávateľom, kedy spotrebiteľ (resp. občan) je vlastne už ekonomicky závislý od dodávateľa, napr. tým, že u neho došlo k reťazeniu úverov, je preúverovaný, je zviazaný a ekonomicky závislý na dodávateľovi, ktorý je spôsobilý nepriamo ovládať jeho konanie. Druhým znakom je zneužitie neschopnosti plniť záväzky pri súčasnom zanedbaní posudzovania bonity. Zanedbanie posúdenia bonity a jeho zneužitie dodávateľom veľmi úzko súvisí s finančnou závislosťou, pričom na účely postihnutia ťžery postačí naplnenie jedného subjektívneho znaku.

8. plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere - rozumie určité správanie v záväzkových vzťahoch, ktoré môže spočívať v aktívnej činnosti, konaní (facere) alebo v nekonaní (non facere). Konanie potom môže spočívať buď v povinnosti niečo dať (dare), niečo konať (facere), niečoho sa zdržať (omittere) alebo niečo strpieť (pati).

17. Súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že hoci zmluva bola uzavretá pred novelizáciou OZ a to zavedenia § 39a OZ o následkoch civilnoprávnej ťžery, aj pred 1.6.2014 súdy judikovali o následkoch ťžery na neplatnosť právneho úkonu ako celku a to napr. v rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8.decembra 2011, sp.zn. 16Co/71/2011, podľa ktorého civilnoprávna ťžera spôsobuje neplatnosť právneho úkonu v celom rozsahu pre rozpor s dobrými mravmi, pretože sa poskytuje úver pri nadvláde veriteľa za ťžernú cenu úveru. Pri zjavnom využití aj ľahkovážnosti dlžníka stačí, že k využitiu nadvlády nad dlžníkom dôjde hoci len z nedbanlivosti.

18. Taktiež súd poukazuje na rozsudok Krajského súdu Prešov zo dňa 28.9.2011 sp.zn. 3Co/3/2011, obdobne ťžerný úrok posudzuje z hľadiska platnosti úverovej zmluvy súd v rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.9.2013 sp.zn. 3Co/151/2013.

19. Súd jednoznačne deklaruje, že úrok dohodnutý v zmluve vo výške 90% ročne je ťžerným úrokom a nemôže zmluva pre túto skutočnosť požívať právnu ochranu ako zmluva platná. Niet žiadneho ospravedlnenia ani vysvetlenia pre takéto ťžernícke praktiky nebankových subjektov a odôvodnenie podnikaním v oblasti spotrebiteľských úverov súd nemôže a nechce aplikovať, ak chce a je povinný aplikovať právo a spravodlivosť pri rozhodovaní.

20. Keďže v danom prípade je potrebné považovať úver za ťžerný uzavretý v rozpore s dobrými mravmi, patria žalobcovi nároky vyplývajúce z ustanovenia § 451 a nasl. OZ o bezdôvodnom obohatení.

21. Podľa § 451 ods. 1,2 OZ, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezodôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

22. Podľa § 107 Občianskeho zákonníka, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. (subjektívna lehota)

Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo. (objektívna lehota)

23. Vo vzťahu k premlčacej lehote a k uplynutiu subjektívnej lehote v danom prípade súd poukazuje na to, že nemal prečo neveriť spotrebiteľovi - v tom, že sa o tom, že sa na jeho úkor môže žalovaný bezdôvodne obohacovať dozvedel až po návšteve v Združení HOOS. Žalovaný ako subjekt poskytujúci úvery vo svojej podnikateľskej sfére a disponujúci aj potrebným aparátom právnych poradcov, určite vedel o tom, že porušuje ustanovenia spotrebiteľskej legislatívy platné už v čase vzniku predmetnej úverovej zmluvy, preto nie je možné žiadať od spotrebiteľa, osoby neznalej právnych predpisov a bez právneho vedomia, aby vedel, že sa na jeho úkor žalovaný bezdôvodne obohacuje.

24. Ohľadom 10-ročnej premlčacej lehoty a úmyslu žalovaného sa na úkor žalobcu obohatiť, súd poukazuje na tú skutočnosť, že v občiansko-právnych vzťahoch sa za úmysel považuje nielen úmysel priamy - dolus directus, kedy druhá strana chcela porušiť a ohroziť záujmy chránenej druhej osoby, ale aj úmysel nepriamy - dolus indirectus, kedy za takto úmyselného konanie sa považuje aj konanie druhej strany, ktorá vedela, že svojím konaním môže porušenie alebo ohrozenie práva spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bola s tým uzrozumená. Žalovaný nepochybne vedel, že dohodol so žalobcom úžerný úrok a zneužil jeho neskúsenosť.

25. Ohľadom premlčania súd ďalej poukazuje na to, že premlčanie je jeden z tradičných a významných inštitútov súkromného práva. Hlavným zmyslom existencie premlčania je stimulovať veriteľa k rýchlemu a včasnému uplatneniu jeho práva a zároveň snaha predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť aj k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov. Ak by totiž veriteľ po tom, čo mu vznikla možnosť uplatniť svoje práva príliš dlho s uplatnením svojho práva otáľal, sťažila by sa tým možnosť dopátrať sa skutkového stavu a sťažilo by to aj dôkazné konanie a zároveň by vznikol na dlhú dobu trvajúci nevyriešený právny vzťah a tento by neprispieval k právnej istote. Z tohto dôvodu je teda zrejmé, že žalobca hneď po tom, čo sa dozvedel o dôvodoch, pre ktoré by sa mohol domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od žalovaného aj svoj nárok uplatnil v subjektívnej dvojročnej aj objektívnej desaťročnej premlčacej lehote.

26. V danom prípade súd zistil flagrantné porušenia ustanovení na ochranu spotrebiteľa už od počiatku vzniku kontraktnej povinnosti žalovanej banky a toto konanie nemôže v žiadnom prípade požívať právnu ochranu v dôsledku prípadnej právnej istoty.

27. Súd v tejto súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 371/2018, ktorý uvádza, že v prípade spotrebiteľskej legislatívy je popri gramatickom výklade namieste použiť aj výklad teologický v súlade so zmyslom právnej úpravy, ktorý je v tomto prípade determinovaný princípom potreby zvýšenej ochrany spotrebiteľa. Ten vychádza z požiadavky korektných spotrebiteľských zmlúv voči spotrebiteľom, zo zákazu zneužívania dominantného postavenia dodávateľa a zákazu používania zmluvných podmienok, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

28. Súd poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR zo dňa 17.2.2016 sp.zn. I.ÚS 548/2015, podľa ktorého zákaz bezdôvodného obohatenia patrí svojou povahou do kategórie základných a všeobecných princípov, na ktorých stojí od nepamäti celý kontinentálny právny poriadok. Základným zmyslom ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka je (aplikujúce uvedené na nároky vzniknuté z bezdôvodného obohatenia) predovšetkým účinná ochrana poškodeného, na úkor ktorého sa obohatila iná osoba.

29. Z tohto dôvodu súd neprihliadol k námietke premlčania, keďže nárok posudzoval ako úmyselné obohatenie, kde aplikoval 10 ročnú objektívnu premlčaciu lehotu a priznal žalobcovi voči žalovaného nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré spočíva vo výške rozdielu medzi sumou, ktorá bola na úver uhradená a výškou úveru t.j. 531,12 eura.

Keďže žalobca vyzval žalovaného na vydanie tohto obohatenia v žalobe, ktorá mu bola doručená 11.8.2016, dostal sa tento do omeškania s jeho vydaním v zmysle žaloby aj § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka dňom 13.8.2016, pričom výška úrokov z omeškania predstavovala 8 % ročne.

30. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa ustanovení §§ 255 a 262 CSP., podľa ktorých súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Ak súd rozhoduje čiastočným rozsudkom alebo medzitýmym rozsudkom, môže rozhodnúť, že o trovách konania bude rozhodnuté v rozsudku, ktorým rozhodne o všetkých uplatnených procesných nárokoch alebo o celom uplatnenom procesnom nároku.

31. Keďže žalobca mal vo veci plný úspech, priznal mu súd voči žalovanému nárok na 100 % náhradu trov konania, o ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na Okresný súd Prešov. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha. (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

a) neboli splnené procesné podmienky,

b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,

c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,

d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo

h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné

uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 365 CSP).